

va. 20 (eenigszins andere vocalen): mijn voor-
spreker is mijn vriend. Het wordt dan:

Ook nu heb ik mijn getuige in den hemel, en
mijn getuigenisgever in de hoogte, mijn Voor-
spreker is mijn vriend — naar God schreit mijn
oog — en hij zal een man recht verschaffen te-
gen God, tusschen een mensch en zijn tegenpar-
tijder.

Van Gelderen, die wel in de aanvangswoorden van
deze perikoop aan de oude vertaling vasthoudt, denkt
toch bij het laatste gedeelte van dit citaat ook aan
den rijken christologischen zin, die door de Staten-
vertaling z.i. helaas verzwakt is. Van Gelderen ver-
taalt het slot aldus:

En moog Hij pleiten voor een man bij God,
Als Menschenzoon voor zijn naaste, —
en hij is van oordeel, dat hier duidelijk uitkomt, dat
Job een Immanuël begeert, om op te treden als
scheidsmans (cap. 9:33) tusschen God en zich. De
advocaat die voor hem pleiten zal, moet zelf God we-
zen..... Maar deze goddelijke Middelaar moet ook
mensch wezen..... Van Gelderen beluistert in deze
woorden „een roepen om de vleeschwording des
Woords als postulaat van des menschen elende”.
Duidelijk denkt hij hier aan den Paracleet, denzelfde,
die in Art. 26 der Nederl. Geloofsbel. wordt geëerd
met den naam: onze Advocaat (Paracleet).
Johansson denkt in Job 9:33 aan een Rechter, die
met gezag („überlegen”) zijn hand kan leggen zoo-
wel op God als op Job. Recht verschaffen
is de taak van den Paracleet, den voorspreker.

Het is dus wel een wonderlijke ontdekking, dat de
Targum in Job 16:20 en 33:23 het woord Paracleet
rechtstreeks noemt, beter verstaande wat „melits”
hier is dan de vertaling LXX.

Nauw verwant met dit begrip van „melits” is dat
van „Goël” en „Getuige”, ook al weer in het boek
Job.

Om deze woorden te verstaan, moet men geen oog-
blik vergeten, dat reeds bij 't woord „melits” (pa-
raleet in den Targum) aan de rechtszaal, aan
een rechtsgeding gedacht is. Zooeven wezen
we op den typisch grieksch term peragleta, die zoo-
maar in een arameesch geschrift als den Targum op-
duikt. Er zijn nog meer van zulke grieksch termen,
die eveneens aan het typische woordenboek van de
rechtspreek omtrent zijn, n.l. „senegorin”
en „qategorin”. Het eerste woord herinnert aan
het grieksch „sunegoros”, pleitbezorger, ad-
vocaat, die verdedigt. Het tweede aan het grieksch
„kategoros”, aanklager; we kennen dit laatste
woord uit Openb. 12:10 (de verklager onzer broe-
deren, de duivel, katagor), en uit Joh. 8:18, Hand.
23:30, 35; 24:8; 25:16, 18; zie ook de veelvuldige
overeenkomstige plaatsen (kategoria, aanklacht, en
katagorein, beschuldigen). Hoe in Midrasj en Targum
de woorden „senegorin” en „qategorin”
bedoeld zijn, laat zich gemakkelijk verstaan, b.v. uit
Rosj Ha-sjana, l. 3 57b, waar op nieuwjaarsdag de
Heilige tot de engelen-van-dienst zegt, dat nu maar
de voorsprekers (advocaten) en aanklagers zich moe-
ten opstellen: het proces begint. Elders
worden Michaël en Samaël onderling onderscheiden
als senegor (voorspreker) en qategor (aan-
klager), dienstdoende bij het gericht. Beiden staan
voor des Heeren „sjechina” (heerlijkheidswoik): de
„voorspreker” wil den rechter gunstig stemmen, en
als de „qategor” (aanklager) dreigt te winnen, dan
legt hij hem het zwijgen op. „Satan” en „Samaël”
zijn namen voor aanklager. Gabriël geldt als voor-
spreker (senegor).

Ook in deze eigenaardige literatuur dus leeft de
gedachte (die we straks nog ontmoeten zullen) dat
een voorspreker ook wel als aan-
klager kan optreden (vgl. wat we in ons
nummer van Pinkster 1947 hebben opgemerkt over
den paradoxalen Paracleet, den H. Geest, die over-
tuigt, het bewijs levert, van zonde, gerechtigheid en
oordeel). En merkwaardig is het, dat naar rabbijnsch
inzicht het juist God zelf is, die zoowel
als Senegor als ook in qualiteit
van Qategor kan optreden: menschen
kunnen dat niet, verklaart een rabbijn, God wel
(Johansson, 151).

Tegen dezen achtergrond dus is het te meer op-
merkelijk, dat de Targum, bovenbedoeld (Johansson
25) den „Melits” (tolk, voorspreker) uit Job 33, zie
hierboven, een „paracleet” laat zijn door te-
rechtwijzing (qategor). Alles herin-
nert hier aan de rechtszaal, waar het
niet maar erop aankomt, iemand te „troosten”, maar,
desnoods onder scherpe terechtwijzing voor hem zelf,
aan God en aan Satan en engelen en menschen en dus
ook aan hem de waarheid te zeggen. Het
zeggen van de waarheid is vóór alles
onderstelling van het willen-helpen: de bestraffing
kan behooren tot de te verleenen hulp. Ook als
hij bestraft is de Paracleet welgezind; als hij
overtuigt (d.w.z. bewijs levert) van zonde, gerech-
tigheid en oordeel, is hij getrouw aan zijn functie. De
grootste Qategor (Satan) zegt ook wel waarheden (feit-
ten), maar dient de Waarheid niet: hij verdraait ze,
is zelf haar vijand. De getrouwe Paracleet (getuige)
bestraft, die hij verlost. De schoone naam
voor Christus, bekend uit onze zegenbede: „getrouwe
Getuige” (Openb. 1) beteekent nog wel wat meer dan

zoo iets als „Orthodoxe Leeraar”. Hij wil ook zeggen:
Eerlijk Advocaat: Hij helpt u, maar —
denk niet, dat ge het bij Hem gemakkelijk hebt: Hij
heeft een mond, die ook voor zijn volk een
scherpsnijdend zwaard is.

Dat de Paracleet den gerichtshandelvoert,
houdt dan ook in de rabbijnsche literatuur verband
met zijn aanwezigheid bij Gods troon. Indien ooit blijkt,
dat God zijn openbaring opzettelijk heeft ingericht,
zoo, dat Hij zijn volk aansprak in zijn eigen taal,
dan wel hier. Het „zitten ter rechterhand Gods” is
reeds in deze literatuur (moeten wij
ons nu niet een beetje schamen?) niet maar een aan-
gelegenheid van persoonlijke aantrekking voor
den Heiland-Paracleet doch een voortzetten
van het Proces. Hoe veel te meer moeten
wij dan erkennen: met Golgotha is de Proce-
dure niet afgelopen, o neen: het komt er nu op aan,
den proceshandel hierboven voort te zetten, tegen
den Qategor, Satan, die maar blijft procederen ten
kwade: het recht van Christus moet nu worden bij-
gebracht, om den Qategor te kunnen nederwer-
pen, met kracht.

De rabbijnsche literatuur kent dan ook de figuur
van Metatron, volgens Oldeberg weer een griek-
sche term: Meta Thronon, d.w.z. die den Troon nabij
komt; Jahwe Qatoon, de kleine Jahwe..... zoo is zelfs
gezegd. Knecht des Heeren, maar in groote heerlijk-
heid, zittende ter rechterhand Gods. Verscheidene
functies vereenigt Hij in zijn persoon: leider-op-den-
weg (archeog), Getuige, Rechter, Aanklager (senegor),
voorbijder (peragleta) en Priester (Johansson
131/2). Ook „Metatron” treedt op als „melits”
(143), leidend op den rechten weg, en licht van bin-
nen gevend, onderwijzend het hart. Priester in het
heilighdom tevens.

En dus zet dit alles een streep onder de foren-
sische beteekenis van den „Goël” en „Getuige”,
dien Job voor zich begeert.

Goël, wie kent den naam niet, sedert Da Costa
ons volk gepakt heeft met zijn vers: „mijn Goël, mijn
Borg, mijn Zondenvernieler”? Wij allen denken daar-
bij aan Christus, of aan diens prototype. Maar Jo-
hansson wees erop, dat (31) nieuwer onderzoek de
vraag stelde, of niet God zelf de in Job 19:25
bedoelde Goël (Losser) kan zijn. Voor ons, die den
Middelaar als God-en-mensch eeren, en die
geloven, dat tenslotte God zelf ons heeft
losgekocht van God zelf, is dit geen benauwend
probleem meer. God-in-Christus is openbaar, ook als
Goël, Losser. Dus denken wij bij den Goël aan God,
en ook aan Christus, en — want wij zien infra-
laparisch — eerst aan Christus, tegenover Budde
e.a. Goël is dan ook de eene Engel, die opvalt onder
duizend anderen (33:23). Want Goël is identiek met
Jobs „melits”, en ook Hij brengt ons weer in de
sfeer van de gerechtprocedura, waar-
in Hij aandeel neemt (Spr. 23:11, Ps. 119:154).
Hetzelfde geldt van den „Getuige”, dien Job voor
zich begeert, en weet te bezitten. Hij spreekt van
Hem in 16:19 (zijn getuige is in den hemel).
En het nauwe verband tusschen de in hoofdstuk 16
va. 19-22 voorkomende uitspraken wetigt de con-
clusie, dat „Goël” en „Getuige” en „Melits” dezelf-
de persoon zijn. Dezelfde ook als de Peragleta, de
Paracleet.

Zoo blijft ons in dit summiere overzicht tenslotte
geen andere taak dan op den voorbidder te wij-
zen, die ook in het Oude Testament een betekenis-
volle rol speelt. De voorbidderfiguur treedt daar her-
haaldelijk op; en ofschoon „voorbidden” ieders taak
is, toch is de vervulling van die taak zoo moeilijk, en
vordert ze zooveel liefde en geduld, en vergevens-
gezindheid, dat slechts de grooten in het koninkrijk der
hemelen zich als zoodanig bijzonder kunnen onder-
scheid. We lezen dan ook, dat Abraham, de
vader der geloovigen, is voorbidder geweest voor
Abimelech en de zijnen, opdat daar weer kinderen
konden geboren worden (Gen. 20:17), gelijk Izaak
voor Rebekka gelijken zegen afbidt. Hij de man, als
paracleet der vrouw, en gelijk Elia bidt voor terug-
gave van een gestorven kind aan zijn moeder, ter-
wille van het zendingsevangelië. Aan den anderen
kant bewijst Hosea zich op heel andere manier een
paracleet door te bidden om een onvruchtbaren schoot
en om verdroogde borsten (9:14), hetgeen of een
voorbeeld is, opdat niet in een tijdperk van gees-
telijke verlatenheid geboren zullen worden, voor wie het
toch maar beter geweest ware, nimmer geboren te
zijn, of een advocaten-petitie, die den Rechter niet
langer ophouden wil met een interventie, die toch uit-
zichtloos, en ook niet rechtvaardig wezen zou. Abra-
ham bidt voor Sodom, en Mozes voor Egypte; ze doen
dat in qualiteit van „nabi”, profeet. Als „middelaar
des ouden testaments”, bidt Mozes, paracleet, voor Isra-
ël; maar, ook als paracleet bewijst hij zich den min-
dere van den Middelaar des Nieuwen Testaments:
Mozes (Ex. 32) wordt niet verhoord, Christus al-
tijd; Mozes vraagt desnoods uit het boek des le-
vens gedeeld te worden, terwille van de anderen,
Christus kent geen nood-recht, maar alleen het
eewig-geldende; en als Hij uit het boek zich
laat schrappen, dan komt Hij — naar recht — er
toch wel weer in (Ex. 32). Mozes is para-
cleet, pleiter, voor Aäron en Mirjam, als ze hun
schuld beleiden hebben (Num. 12:13);
maar Christus heeft ons verlost, toen wij nog

vijanden waren; God wist trouwens
wel, dat we zondaars waren (art. 26 Geloofsbel.),
toen Hij ons onzen Advocaat toewees. Mozes als pa-
raleet kan slechts bidden als de slang verhoogd
wordt; Christus daarentegen is als Paracleet zelf
verhoogd. Mozes als paracleet bidt, omdat hij toch het
volk niet graag „voor niets” wil hebben „geteeld”
(Num. 11); en hij ontvangt dan het vroolijke bericht,
dat van zijn geest op zeventig anderen iets valt. Chris-
tus daarentegen is van zijn kerk zeker, en zegt: een
anderen Paracleet zal ik u zenden, en ik ben er ze-
ker van, dat die u in alle waarheid zal leiden. En
de wereld zal veroveren door Uw dienst.

Zoo wordt de draad der voorbiddersgedachte heel
het Oude Testament door geregen. We noemen geen
bizonderheden meer: Aäron (Num. 16), Mozes (Dt.
9), ze zijn ook elders voorbidders. Zelfs Job wordt
tenslotte voor zijn eigen „qategorin” tot een voor-
bijder („senegor”). De rollen keeren zich
c.m. de getuigen à charge worden door Job als para-
cleet à décharge voorgesproken bij God..... Van Eze-
chiël (11:13, 9:8, 22:30, 13:5) lezen we iets dergelijks;
van Jeremia (14:7), Nehemia (1:5, 6),
David, Salomo, Hizkia (2 Sam. 24:17; 1 Kron. 18;
2 Kron. 30), den Godsmann uit Juda (1 Kon. 13) ook.

En hiermee raken we aan een tweërlei bizonder-
heid:

a) De eerste is, dat men kan worden aan-
gezocht als Paracleet: dit is immers aan
het ambt van „nabi” (profeet) of van „me-
lits” (tusschenpersoon) verbonden? Jerobeam
vraagt om de paraclese (de tusschenkomst-door-
gebed) van den man Gods uit Juda; Saul vraagt
om de paraclese van Samuël, hoewel deze hem publiek
heeft afgestraft (1 Sam. 15); Jesaja treedt als para-
cleet op terwille van Hizkia, die het vraagt (Jes.
36-39); en Jeremia op verzoek van koning Zede-
kia (37:3) of van den generalen staf (42:2).

b) De tweede: dat een paracleet-van-professie
soms de paraclese kan weigeren: tot het ambt van paracleet behoort
ook de kerkelijke tucht of uitsluit-
ting uit de gemeente; en dus een voorbijgaan
met de schalen, die met gebeden, met voorbede, met
paraclese-wierook, zijn gevuld. Zoo weigert Mozes
de tusschenbeide komende paraclese aan Dathan en
Abiram (Num. 16:15); ja hij stelt zelfs zijn eigen
paracleten-energie tegenover de hunne, als of-
fereers van het opus operatum: Jahwe, zie hun
offer gave niet aan! Is Mozes als para-
cleet daar aan 't staken? Is het een interim, een mo-
ratorium, in zijn paracletschap? In geen deele: hij
is paracleet eerst voor de kerk, en pas daarna
voor den individu; wie dus onder de tucht komt,
die wordt van de kerkelijke paraclese
uitgesloten. Hij zij u als een heiden en tolle-
naar. Een paracleet wil voor de ballen den Rechter
niet affronteeren! Synodes — zouden
wij vandaag zeggen — die verklaren, dat iemand niet
waardig is in de kerk als paracleet op te treden, die
moeten hem ook niet „bebroederen”, en ook niet aan
het avondmaal laten komen; opdat zijn wierook met
de hunne zich niet plenge in de paracleseschaal, die
voor God komt.

Daarom wordt het paracletschap ook zelf tot een
criterium, een merkteeken, van iemands
ambtelijk gezag. Niet de bewering, dat
hij paracleet is, doch de bevestiging van die
bewering is het bewijs, dat God een voorbidder-para-
cleet op de rol heeft ingeschreven als bij het Hof be-
kend Advocaat. Tenslotte is een Hof geen Speelplaats.
Jeremia (27:18) daagt dan ook de valsche pro-
feten uit: als zij wettig tot het paracletschap ge-
roepen zijn, „melits” bij de gratie Gods, nu, laat
ze dan eens iets bidden, b.v. dat de
tempel en zijn gereedschap in wezen blijven
mogen! Jeremia heeft gezegd: ze gaan eraan; en
ze hebben hem deswege als psychopaat, en verrader,
en zoo, gescholden en uitgeworpen. Maar Jeremia
durft een nieuwen Karmelstrijd wel aan: zijn para-
cleetschap wordt bevestigd uit de feiten; ik
ben wel een voorbidder (paracleet), maar ik gooi
niet mijn kop tegen den Muur van Gods Recht aan;
ik heb niet aangedrongen (als paracleet) meer dan
een herder betaamt..... Paracleten zeuren niet om
verandering van Gods Raad, maar dienen
hem (d.w.z. dien Raad), door aan hun vóórbede gren-
zen te stellen, daar waar Jahwe zegt: bid niet
meer voor dit volk ten goede (Jere-
mia, herhaaldelijk).

Zoo kan de ware paraclese waarachtig en beproefd
blijken uit de (ook door den paracleet
opgeroepen) OORDEELLEN; en de valsche kan
valsche blijken uit een: we hebben toch zoo'n vrede,
U alleen, U loven wij; ledig, als er geen ar-
gumenten uit de Schrift komen ten
beveije, dat de werken goed waren!

Ja, krachtens zoo volkomen overtuiging zal de waar-
achtige paracleet, die van den Vader zich GEZON-
DEN weet, zich tenslotte voor den Vader-Rechter
dieper buigen, dan hij zich voor de individuen
van de kerk medelijdend interesseert, dat bij Amos
(hfdst. 7) de paraclese zich eenmaal kon afspelen in
een stillen ommeegang tusschen Jahwe en den pro-
feet: een sprinkhanenplaag, die nog niet er was,
en een vuur dat nog niet gebrand had, maar die
een allezijs passende bezoeking zouden geweest
zijn voor een schuldig volk, ze blijven uit op de